ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Навчально-науковий інститут денної освіти
Навчально-науковий інститут заочно-дистанційного навчання
Кафедра управління персоналом, економіки праці та економічної теорії

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«ІНСТИТУЦІЙНА ЕКОНОМІКА»

на 2026-2027 навчальний рік

Курс та семестр вивчення	1 курс, 1 семестр
Освітня програма/спеціалізація	Публічне адміністрування
Спеціальність	D4 Публічне управління та адміністрування
Галузь знань	D «Бізнес, адміністрування та право»
Ступінь вищої освіти	магістр

ПІБ НПП, який веде дану дисципліну, науковий ступінь і вчене звання, посада
праці та економічної теорії

Шаповалов Віталій Олегович
к.е.н., доцент
доцент кафедри управління персоналом, економіки

Контактний телефон	+38-050-30-52-362
Електронна адреса	shapovaloff79@gmail.com
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	очна http:// http://www.ypep.puet.edu.ua/ он-лайн: електронною поштою, пн-пт з 10.00-17.00
Сторінка дистанційного курсу	https://lms.puet.edu.ua/st/course/view.php?id=2029

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	**Метою** навчальної дисципліни «Інституційна економіка» є формування у здобувачів знань про природу інститутів та їхній вплив на економічну поведінку агентів, а також умінь аналізувати інституційне середовище, проектувати ефективні інституційні рішення та оптимізувати економічну діяльність через інституційний дизайн.
Тривалість	3 кредити ЄКТС/90 годин: денна форма - лекції 18 год., семінарські заняття 14 год., самостійна робота 58 год.; заочна форма - лекції 4 год., семінарські заняття 4 год., самостійна робота 82 год.
Форми та методи навчання	Лекції та семінарські заняття в аудиторії, самостійна робота поза розкладом Словесні, наочно-ілюстративні (проблемна лекція, презентація), репродуктивні та проблемно-пошукові (творчі завдання, ситуаційний аналіз), методи стимулювання та мотивації (кейсові вправи, навчальні дискусії), методи контролю (тестування, опитування, словниковий диктант)
Система поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль: виконання домашнього завдання; робота на семінарських заняттях; виконання завдань дистанційного курсу; поточна модульна робота. Підсумковий контроль: залік (ПМК)
Базові знання	Наявність базових економічних знань, теорії організації
Мова викладання	Українська

Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК01)	знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень (РН 01)
здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології (ЗК05)	розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень (РН 11)

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК07)	планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків (РН 12)
здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти (СК 01)	представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності (РН 10)
здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери (СК 02)	здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проектами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації управлінських та загально- організаційних структур (РН 06)
здатність виявляти особливості впливу інституційного середовища на поведінку економічних суб'єктів та форми їх організації, здійснювати інституційний дизайн та інженерію (ДСК 11);	уміти аналізувати наявне інституційне середовище, виявляти його вплив на поведінку економічних суб'єктів та демонструвати навички інституційного дизайну та інженерії (ДРН 13)
здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають усвідомлення вихідних концепцій, ідей стійкого зростання, покладених в основу політик і програм, що забезпечують сталий розвиток України (ДСК 12).	використовувати методики, інструментарій системного аналізу та оцінювання наявних соціально–економічних і гуманітарних викликів та можливостей задля досягнення цілей сталого розвитку України (ДРН 14).

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Модуль 1. Методологічні основи інституційної економіки		
Тема 1. Вступ до інституційної економіки	Виконання завдань робочого зошита; робота на семінарських заняттях; тестування у дистанційному курсі.	***Завдання 1. Питання для самостійного вивчення*** 1. Наукові школи неоінституційної економіки та їх загальна характеристика. ***Завдання 2. Виконати завдання робочого зошита.*** ***Завдання 3. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань за темою.***
Тема 2. Людина, економічна поведінка та інституційна структура суспільства	Виконання завдань робочого зошита; робота на семінарських заняттях; тестування у дистанційному курсі.	***Завдання 1. Питання для самостійного вивчення*** 1. Теорія ігор та її застосування в інституційній економіці. ***Завдання 2. Виконати завдання робочого зошита.*** ***Завдання 3. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань за темою.***
Тема 3. Інституційно-економічна теорія трансакційних витрат	Виконання завдань робочого зошита; робота на семінарських заняттях; тестування у дистанційному курсі.	***Завдання 1. Питання для самостійного вивчення*** 1. Трансакційні витрати у сфері публічного управління. ***Завдання 2. Виконати завдання робочого зошита.*** ***Завдання 3. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань за темою.***
Тема 4. Інституційно-економічна теорія прав власності	Виконання завдань робочого зошита; робота на семінарських заняттях; тестування у дистанційному курсі.	***Завдання 1. Питання для самостійного вивчення*** 1. Реформування відносин власності в Україні: історія та сучасність ***Завдання 2. Виконати завдання робочого зошита.*** ***Завдання 3. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань за темою..***
Тема 5. Інституційно-економічна теорія контрактів.	Виконання завдань робочого зошита; робота на семінарських заняттях; тестування у дистанційному курсі.	***Завдання 1. Питання для самостійного вивчення*** 1. Інституційні аспекти публічно-приватного

		партнерства. ***Завдання 2. Виконати завдання робочого зошита.*** ***Завдання 3. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань за темою.***
Модуль 2. Інституційні механізми організаційних систем		
Тема 6. Інституційні механізми економічної організації	Виконання завдань робочого зошита; робота на семінарських заняттях; тестування у дистанційному курсі.	***Завдання 1. Питання для самостійного вивчення*** 1. Публічний сектор та його специфіка ***Завдання 2. Виконати завдання робочого зошита.*** ***Завдання 3. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань за темою.***
Тема 7. Фірма як інституційно-економічна організація	Виконання завдань робочого зошита; робота на семінарських заняттях; тестування у дистанційному курсі.	***Завдання 1. Питання для самостійного вивчення*** 1. Контрактна та агентська теорія фірми. ***Завдання 2. В дистанційному курсі опрацювати теоретичний матеріал по темі.*** ***Завдання 3. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань за темою.***
Тема 8. Держава як інституційно-економічна організація	Виконання завдань робочого зошита; робота на семінарських заняттях; тестування у дистанційному курсі.	***Завдання 1. Питання для самостійного вивчення*** 1. Правове регулювання діяльності підприємств в Україні ***Завдання 2. Виконати завдання робочого зошита.*** ***Завдання 3. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань за темою.***
Тема 9. Інституційна структура неформальної економіки	Виконання завдань робочого зошита; робота на семінарських заняттях; тестування у дистанційному курсі.	***Завдання 1. Питання для самостійного вивчення*** 1. Інституційні аспекти антикорупційної діяльності ***Завдання 2. Виконати завдання робочого зошита.*** ***Завдання 3. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань за темою.***
Тема 10. Механізм інституційних змін та інституційна динаміка	Виконання завдань робочого зошита; робота на семінарських заняттях; тестування у дистанційному курсі.	***Завдання 1. Питання для самостійного вивчення*** 1. Європейська та атлантична інтеграція України ***Завдання 2. Виконати завдання робочого зошита.*** ***Завдання 3. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань за темою.***

Інформаційні джерела

Основні рекомендовані джерела інформації:

1. Ефективність правового регулювання економічних інституцій: навч. посіб. / [Савчин М. В. та ін.] ; за ред. проф. Михайла Савчина ; Ужгород. нац. ун-т, НДІ порівнял. публ. права та міжнар. права, Юрид. Ф-т. Ужгород : РІК–У, 2021. – 360 с.
2. Цибульська Е. І. Інституціональні основи конкурентоспроможності національної економіки : монографія. Народ. укр. акад. Харків : Вид-во НУА, 2021. — 298 с.
3. Ружицький І. Ю. Теоретико-концептуальні засади інституційного забезпечення економічної безпеки України : монографія. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2021. 296 с.
4. Ткач Є. В., Нікіфоров П. О. Фіскальна і монетарна політика: макроекономічний аналіз та інституційне середовище: навч. посіб. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича. 2022. 240 с.
5. Ménard C., Shirley M. Mary. Handbook of New Institutional Economics. Second Edition. Springer Cham, 2025. 1167 с. URL: https://doi.org/10.1007/978–3–031–50810–3.

6. Ménard C., Shirley M. Mary. Advanced Introduction to New Institutional Economics. Cheltenham, UK; Northampton, MA, USA : Edward Elgar Publishing Limited, William Pratt House, 2022. URL: https://doi.org/10.4337/9781789904499.

Додаткові рекомендовані джерела інформації:

7. Андреєв В. М. Інституціоналізація публічно–службових відносин в процесі реалізації публічної влади в Україні. *Успіхи і досягнення у науці*. 2024. № 1. С. 127–136.

8. Кондратенко Н. О., Добрянський О. І. Інституціональне забезпечення антикризового регулювання економічної безпеки країни. *Бізнес-Інформ*. 2023. № 3. – С. 18–24.

9. Костишина Т.А., Шаповалов В.О., Тужилкіна О.В. Актуальні проблеми інноваційного розвитку соціально–трудового потенціалу регіону. *Грааль науки*. 2025. №48. С. 58–66. https://doi.org/10.36074/grail–of–science.10.01.2025.005

10. Пацкан В. В. Інституціональні основи антикорупційної політики як складової детінізації економіки. *Економіка та держава*. 2021. № 3. С. 4–13.

11. Пилип В. Взаємодія Бюро економічної безпеки України з інститутами громадянського суспільства. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2024. № 1. С. 102–117.

12. Ткач А. А. Інституціональна економіка : Нова інституціональна економічна теорія: Навч. Посібник. Київ : Центр навч. л–ри, 2007. 304 с.

13. Фертікова Т. М. Інституційна економіка : навч. посіб. Миколаїв : Вид–во ЧДУ ім. П. Могили, 2010. – 124 с.

14. Харченко Ю. П. Пріоритетні напрями інституціонального забезпечення регіонального розвитку в умовах війни. *Економіка, управління та адміністрування*. 2023. № 1. С. 22–25.

15. Чухно А. А., Леоненко П. М., Юхименко П. І. Інституціонально–інформаційна економіка: Підручник. за ред. акад. НАН України А. А. Чухна. К. : Знання, 2010. 687 с.

16. Шаповалов В. О., Гасій О. В, Стеценко В. В., Пухальський Ю. В. Цифрові валюти центрального банку як інституційна інновація в грошовій системі. *Грааль науки*. 2025. №53. С. 151–160. https://doi.org/10.36074/grail–of–science.20.06.2025.016

17. Шаповалов В., Тужилкіна О., Гуртовий І., Рудич Ю. Інституційні координати економічної організації кооперативів. *Наукові перспективи*. 2024. №12(54). С. 928–941. https://doi.org/10.52058/2708–7530–2024–12(54)–928–941

18. Шаповалов В.О., Гуртовий І.Р. Оплата праці як інститут та його функції у ринковому середовищі. *Ефективна економіка*. 2024. №12. https://doi.org/10.32702/2307–2105.2024.12.74

19. Макалюк І., Жалдак Г., Мартиненко В. «Інституція» та «інститут»: тенденція «штучної підміни» понять [Електронний ресурс]. *Agricultural and resource economics: international scientific e–journal*. 2022. Vol. 8, № 1. С. 204–234.

Рекомендовані ресурси для неформальної освіти

20. Курс «Ефективна взаємодія органів місцевого самоврядування з громадськістю» // https://prometheus.org.ua/course/course–v1:Prometheus+ILAP101+2020_T1

21. Курс «Європейська зовнішня політика: просто про складне» // https://prometheus.org.ua/course/course–v1:Prometheus+EUFP101+2019_T3

22. Курс «Місцевий економічний розвиток: виклики та інструменти» // https://study.ed–era.com/uk/courses/course/283

23. Курс «Як діяти далі: Державним службовцям про сталий розвиток» // https://prometheus.org.ua/course/course–v1:Prometheus+SDG101+2020_T2

24. Курс «Як діяти далі: Бізнесу про сталий розвиток» // https://prometheus.org.ua/course/course–v1:Prometheus+SDB101+2020_T2

25. Курс «Створення інституцій місцевого економічного розвитку громад» // https://prometheus.org.ua/course/course–v1:AMU+INST101+2017_T4

26. Курс «Україна на шляху до ЄС» // https://prometheus.org.ua/course/course–v1:Prometheus+UAEU101+2023_T2

27. Курс «Основи державної політики» // https://prometheus.org.ua/course/course–v1:Prometheus+GOV101+2015_T2

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу з навчальної дисципліни «Інституційна економіка» включає у себе:

- загальне програмне забезпечення, до якого входить пакет програмних продуктів Microsoft Office;
- спеціалізоване програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу з навчальної дисципліни, яке включає в себе дистанційний курс в середовищі Moodle.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

- **Політика оцінювання здобувачів вищої освіти:** завдання, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу провідного викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Положення про організацію освітнього процесу https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf
- Положення про порядок та критерії оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_por_kryt_ocinyuvannya.pdf

- Порядок ліквідації здобувачами вищої освіти академічної заборгованості https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/poryadok-likvidacziyi-zdobuvachamy-vyshhoyi-osvity-akademichnoyi-zaborgovanosti.pdf .
- Положення про повторне навчання https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/poloz_pro-povt-navch.pdf
- **Політика щодо відвідування:** відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, стажування,) навчання може відбуватись в он-лайн формі (Moodle) за погодженням із провідним викладачем. Якщо заняття проводиться дистанційно, студент має виходити на зв'язок із викладачем за розкладом занять.
- **Політика щодо академічної доброчесності:** студенти мають свідомо дотримуватися принципів академічної доброчесності; не допускати списування (один в одного, з власноруч написаного тексту, друкованого або електронного носія інформації тощо) під час виконання індивідуальних навчальних завдань та дидактичних тестів; якісно оформлювати посилання на джерела інформації при написанні доповідей, підготовки презентацій, тез тощо. Відповіді (усні або письмові) на ключові питання теми та під час підсумкового контролю з використанням підручників (їх ксерокопій) та мобільних девайсів не дозволяються. Мобільні пристрої дозволяється використовувати в процесі заняття для пошуку відповідей на додаткові питання. Користуватися допомогою сторонніх осіб для виконання завдань дистанційного курсу заборонено.

В ПУЕТ діють:

- Кодекс честі студента https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/kodeks_chesti_studenta.pdf .
- Положення про академічну доброчесність https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_akadem_dobrochesnist.pdf
- Положення про запобігання випадків академічного плагіату https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-zapobigannyavypadkam-akademichnogo-plagiatu.pdf

- **Політика визнання результатів навчання визначена такими документами:**
  - Положення про порядок перезарахування результатів навчання, здобутих в іноземних та вітчизняних закладах освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_por_perezarah_rez_zvo.pdf .
  - Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozha_pro_akademichnu_mobilnist.pdf
  - Положення про порядок визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-poryadok-vyznannya-rezultativ-navchannya-zdobutyh-shlyahom-neformalnoyi-ta-abo-informalnoyi-osvity.pdf; *інфографіка* (розділ Освіта/Організація освітнього процесу/Неформальна освіта) https://puet.edu.ua/neformalna-osvita/.
- **Політика вирішення конфліктних ситуацій:**
  - Положення про правила вирішення конфліктних ситуацій https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-pravyla-vyrishennya-konfliktnyh-sytuaczij-u-puet.pdf
  - Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю у формі екзамену https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/poloz_pro-apel_pidscontr.pd f
  - уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupciyi/ .
- **Політика підтримки учасників освітнього процесу:**
  - Психологічна служба: http://puet.edu.ua/psyhologichna-pidtrymka-v-puet/ .
  - Студентський омбудсмен (Уповноважений з прав студентів) ПУЕТ http://puet.edu.ua/other-divisions/studentskyj-ombudsmen-upovnovazhenyj-z-prav-studentiv-puet/
  - Уповноважений з прав корупції https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupciyi/
  - **Безпека освітнього середовища:** Інформація про безпечність освітнього середовища ПУЕТ наведена у вкладці «Безпека життєдіяльності» http://puet.edu.ua/pro-puet/bezpeka-zhyttyediyalnosti/

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-5): виконання завдань робочого зошита (25 балів); робота на семінарських заняттях (5 балів); тестування у дистанційному курсі (10 балів); поточна модульна робота (10 балів)	50
Модуль 2 (теми 6-10): виконання завдань робочого зошита (25 балів); робота на семінарських заняттях (5 балів); тестування у дистанційному курсі (10 балів); поточна модульна робота (10 балів)	50
Разом	100

Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни

Форма роботи	Вид роботи	**Бали**
1. Навчальна	Підготовка презентації, в тому числі відеопрезентації, за окремим питанням або темою дисципліни	5-10
	Підготовка та захист реферату, ессе за окремим питанням дисципліни	5
	Підготовка та захист навчального проєкту	10-15
	Проходження курсів неформальної освіти	до 30
2. Науково-дослідна	Участь в конкурсах наукових робіт. *У випадку призового місця кількість балів може бути збільшена до 25*	5-10
	Участь в наукових конференціях з публікацією тез доповіді	5-10
	Участь в наукових студентських гуртках кафедри УПЕПЕТ	5-10
3. Організаційно-виховна	Допомога при проведені профорієнтаційної роботи, днів відкритих дверей тощо.	5
	Волонтерська діяльність	5

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	**Оцінка за шкалою ЄКТС**	**Оцінка за національною шкалою**
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням навчальної дисципліни